

Vyjádření Ministerstva práce a sociálních věcí k tiskovému prohlášení poslankyně ODS Lucie Talmanové k odložení platnosti služebního zákona ze dne 28.4.2003

Za dobu působení zákona č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců, se plně potvrdila rizika spojená se způsobem stanovení platové základny. Na tato rizika Ministerstvo práce a sociálních věcí upozorňovalo a vláda opakovaně předložila již v roce 2001 a 2002 návrh novely cit. zákona, ve kterém m.j. navrhovala změnu platové základny. Tyto návrhy však Poslanecká sněmovna Parlamentu odmítla. Na změně platové základny se Parlament usnesl až přijetím zákona č. 309/2002 Sb., o změně zákonů souvisejících s přijetím služebního zákona, a to v jeho čl. XXXIII, resp. v čl. XXXIV pro státní zástupce.

Způsob stanovení platové základny pro určení úrovně platu a některých náhrad ústavních činitelů, kterou je podle zákona č. 236/1995 Sb. **souhrn nejvyššího platového tarifu a maximální možné výše osobního příplatku** stanovených zvláštním předpisem pro zaměstnance ministerstev (u těchto zaměstnanců se však jedná jen o teoretickou možnost, neboť je omezena limity prostředků na platy a v průměru nedosahuje ani 20 %), je právně problematický jednak proto, že zákon odvozuje nároky z prováděcího předpisu vydaného k jinému zákonu, a jednak proto, že de facto moc výkonná (vláda) určuje nároky představitelů moci zákonodárné.

Z věcného hlediska způsobuje vytvoření přímé vazby mezi zvýšením platového tarifu - jako jedné ze složek platu zaměstnanců a jednosložkového platu ústavních činitelů - výrazné rozdíly jak v procentním přírůstku platů zaměstnanců a ústavních činitelů, tak ještě mnohem výraznější rozdíly v absolutních hodnotách

přírůstků těchto platů. Pro ilustraci lze uvést, že od účinnosti zákona č. 236/1995 Sb. do roku 2002 vzrostl průměrný výdělek v nepodnikatelské sféře o cca 85 %, tj. o 6 659 Kč/měsíčně, zatímco např. plat poslance (senátora) o cca 188 %, tj. o 32 868 Kč/měsíčně.

Kvalifikační a výkonnostní předpoklady, za kterých může zaměstnanec ministerstva dosáhnout nejvyššího platového tarifu a nejvyššího osobního příplatku, jsou zcela odlišné od podmínek výkonu veřejné funkce. Služební zákon stanoví podstatné zpřísnění podmínek výkonu práce (služby) ve státní správě a tomu odpovídající platové ocenění. **Při zachování dosavadního způsobu stanovení platové základny by se platy ústavních činitelů automaticky zvýšily, aniž by se změnily podmínky výkonu jejich funkcí.**

Proto Parlament schválil změnu způsobu stanovení platové základny tak, aby se vytvořila stabilní vazba mezi platy ústavních činitelů a vývojem mezd v nepodnikatelské sféře. Ve vztahu k možnostem diferenciací v platech zaměstnanců byla přijata - jako přiměřená - relace platové základny k průměrné mzdě v nepodnikatelské sféře ve výši trojnásobku. Protože však je současná výše platové základny vyšší (činí cca 3,5násobek), bude se v nejbližších letech vycházet při stanovení platů ústavních činitelů z dosažené úrovně platové základny. Ta se meziročně zvýší o shodnou částku, o kterou se v předminulém roce zvýšila průměrná mzda v nepodnikatelské sféře. Od roku, ve kterém bude tato hodnota trojnásobku průměrné mzdy v nepodnikatelské sféře vyšší než platová základna určovaná způsobem stanoveným pro přechodné období, se již bude platová základna automaticky meziročně zvyšovat o trojnásobek absolutní hodnoty meziročního přírůstku průměrné mzdy v nepodnikatelské sféře.

Přes tuto zásadní změnu však nebude úroveň platové základny odtržena od úrovně platů jak státních zaměstnanců, tak ostatních zaměstnanců veřejných služeb a správy, neboť jak zákonem stanovená úroveň platových tarifů státních zaměstnanců, tak i všechna opatření vlády v této oblasti pro zaměstnance veřejných služeb a správy (ať již pozitivní nebo úsporná), se zprostředkovaně s dvouletým zpožděním projeví i v úrovni platové základny.

Odložení účinnosti služebního zákona o jeden rok je motivováno zejména nezbytnou úsporou ve výdajích na platy ve státním rozpočtu na rok 2004 a vytvořením prostoru pro realizaci šestnáctitřídního platového systému pro zaměstnance veřejných služeb a správy, kterou odložil Parlament na návrh vlády už dvakrát. Pokud by však byla současně odložena i účinnost čl. XXXIII a XXXIV zákona č. 309/2002 Sb., které obsahují schválenou systémovou změnu stanovení platové základny pro určení výše platů a některých náhrad výdajů představitelů státní moci, soudců, státních zástupců a některých dalších osob, byl by výsledek zcela opačný.

Ponechání dosavadního způsobu stanovení platové základny i v roce 2004 by znamenalo skokové navýšení platů a dalších náležitostí ústavních činitelů a dalších osob, protože od 1. ledna 2004, tj. ode dne stanoveného Parlamentem pro realizaci šestnáctitřídního platového systému ve veřejných službách a správě, by se platová základna odvíjela od dvojnásobku nejvyššího platového tarifu 16. platové třídy namísto dosavadní 12. platové třídy. Potřeba prostředků na meziroční nárůst platů mezi roky 2003 a 2004 by podle pozměňovacího návrhu paní poslankyně Talmanové byla tedy skutečně víc než desetinásobná oproti vládnímu návrhu.

Přijetím pozměňovacího návrhu by se úroveň platové základny místo postupného přibližování k cílovému řešení (trojnásobek průměrné mzdy v nepodnikatelské sféře dosažené v předminulém kalendářním roce) od tohoto cíle ještě více vzdálila.

V Praze dne 30. dubna 2003